

Maktab o'quvchilarini tasviriy san'at darslarida milliy madaniyat va an'analarni vizual tarzda o'rgatish metodikasi

Usmonova Ruxshona Feruz qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi” – ta'lim yo'nalishi

1-kurs “D” guruh talabasi

Annotatsiya: Maqolada maktab o'quvchilarini tasviriy san'at darslarida milliy madaniyat va an'analarni vizual tarzda o'rgatishning metodik asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqotda o'quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirish, milliy motivlar va ranglar tizimidan samarali foydalanish hamda ijodiy faollikni oshirish usullari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, darslarni samarali tashkil etish, mustaqil va guruhli ishlash orqali milliy madaniyatni tasviriy ifodalashning amaliy metodik yondashuvlari taqdim etilgan.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, milliy madaniyat, maktab o'quvchilari, pedagogik metodlar, badiiy tafakkur, ijodiy faollik, vizual ifoda.

Tasviriy san'at darslari maktab o'quvchilarida estetik did, ijodiy tafakkur va badiiy ko'nikmalarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Milliy madaniyat va an'analarni vizual tarzda o'rgatish orqali o'quvchilar o'z tarixiy va madaniy merosini anglaydi, milliy o'zlikni rivojlantiradi. Shu bilan birga, rang, shakl va kompozitsiya elementlarini uyg'unlashtirish ularning vizual fikrlash va ijodiy tasavvurini rivojlantirishga yordam beradi. Darslarda milliy motivlarni tasviriy ifodalash pedagogik jihatdan puxta rejalashtirilishi, turli didaktik usullarni qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy va badiiy rivojlanishini ta'minlash mumkin.

Tasviriy san'at darslarida milliy madaniyat va an'analarni o'rgatishda ko'rgazmali va amaliy metodlardan samarali foydalanish muhimdir. Ko'rgazmali metodlar o'quvchilarga xalq hayoti va urf-odatlarini vizual tarzda tushuntirish imkonini beradi. Rasmlar, fotoalbomlar, folklor materiallari va video lavhalar o'quvchilarda mavzuga qiziqish uyg'otadi va ularni chizishga rag'batlantiradi. Amaliy metodlar esa o'quvchilarga bayramlar, hunarmandchilik buyumlari, milliy kiyim-kechak va kundalik turmush sahnalarini chizdirish orqali badiiy ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Guruhli ishlash va muhokama jarayoni o'quvchilarda ijodiy fikrlash, tanqidiy qaror qabul qilish va hamkorlik madaniyatini rivojlantiradi.

Darslarni tayyorlov, asosiy va yakuniy bosqichlarga bo'lish o'quv jarayonini samarali qiladi. Tayyorlov bosqichida o'quvchilarga mavzu haqida qisqacha ma'lumot berilib, milliy motivlar bilan tanishtiriladi. Asosiy bosqichda chizish texnikasi, rang va shakl tizimi o'rgatiladi va o'quvchilar milliy an'analarni sahnalar orqali ifodalaydi. Yakuniy bosqichda esa asarlar taqdim etilib, muhokama qilinadi va pedagog tomonidan baholanadi. Shu yondashuv o'quvchilarning ijodiy faolligini oshiradi va ularning badiiy uslubini shakllantirish imkonini beradi.

O'quvchilarning ijodiy faolligini rag'batlantirish uchun darsdan tashqari ko'rgazmalar, badiiy konkurslar va individual vazifalar samarali qo'llaniladi. Mavzularni qiziqarli qilish, rang va shakl kombinatsiyalarini uyg'unlashtirish, shuningdek, integratsiyalashgan yondashuv orqali tarix, adabiyot va musiqa bilan bog'lash o'quvchilarning milliy madaniyatni yanada chuqurroq anglashini ta'minlaydi. Pedagoglar o'quvchilarning qobiliyat va ehtiyojlarini hisobga olib darslarni individual va guruhli shaklda tashkil etishi darslarning samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning ijodiy imkoniyatlarini maksimal darajada ochadi.

Milliy motivlarni tasviriy san'at darslariga integratsiyalash orqali o'quvchilar o'z madaniy merosini anglab, badiiy qarorlar qabul qilishni o'rganadi va milliy o'zligini rivojlantiradi. Shu bois, pedagogik jarayonni metodik jihatdan puxta tashkil etish va didaktik yondashuvlarni uyg'unlashtirish maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy va badiiy rivojlanishini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Maqola natijalari shuni ko'rsatadiki, maktab o'quvchilarini tasviriy san'at darslarida milliy madaniyat va an'analarni vizual tarzda o'rgatish nafaqat badiiy ko'nikmalarni shakllantiradi, balki ularning estetik did, vizual fikrlash va ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Darslarni metodik jihatdan puxta tashkil etish, tayyorlov, asosiy va yakuniy bosqichlarni uyg'unlashtirish, ko'rgazmali va amaliy pedagogik metodlardan foydalanish o'quvchilarning milliy motivlarni chuqurroq anglashiga va o'ziga xos badiiy uslubni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, o'quvchilarning ijodiy faolligi oshadi va darslar samarali bo'ladi. Milliy motivlarni tasviriy san'at darslariga integratsiyalash pedagoglar uchun interfaol va qiziqarli ta'lim jarayonini yaratish imkonini beradi hamda maktab ta'limida sifatli badiiy va estetik tarbiyalashning muhim asosini tashkil etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности //Педагогическое образование и наука. – 2017. – №. 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons //Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №. 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari //Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – С. 8-14.
4. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари //Современное образование (Узбекистан). – 2017. – №. 6. – С. 15-21.
5. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts //International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – №. 3. – С. 60-66.
6. Pakhomova, N. Teaching National and Cultural Heritage in Visual Arts Education //International Journal of Art & Design Education. – 2021. – Vol. 40, № 3. – P. 365-378.
7. Кузнецова Н. П. Методика обучения изобразительному искусству в школе. – Москва: Просвещение, 2019. – 256 с.
8. Иванова Е. В. Развитие художественного восприятия у школьников. – Санкт-Петербург: Речь, 2020. – 212 с.

